

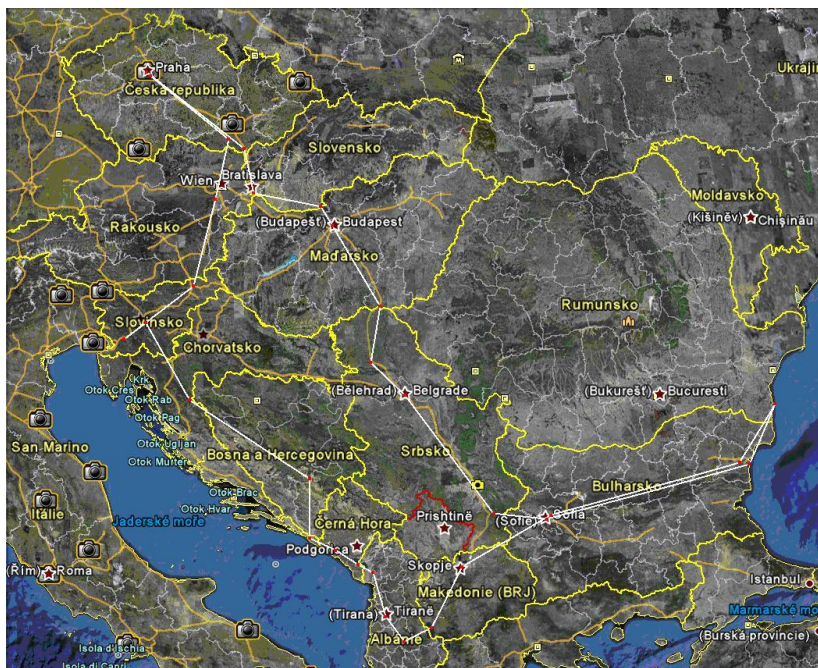
BALKÁN 2010

Po loňské exotické expedici jsem se letos rozhodl pro Evropu. Volba padla na cestu Balkánem, neboť tam za poslední dvě desetiletí proběhlo mnoho změn v uspořádání států a hranic. Abych mohl Balkán poznat důkladněji, půjčil jsem si naše rodinné auto Hyundai Getz. Na cestu jsem ho vybavil novými letními pneumatikami, auto prošlo technickou prohlídkou a po naplnění palivové nádrže po okraj bylo připraveno na dlouhou cestu do jihovýchodního cípu Evropy.

Cestu jsme naplánovali s Pavlem a Tončou na 22 dny. V itineráři se objevily země: Slovensko, Maďarsko, Srbsko, Bulharsko, Rumunsko, Makedonie, Albánie, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Slovinsko a Rakousko. Asi tak měsíc před odjezdem se Zdenča rozhodla, že se na druhou polovinu cesty k nám přidá. Bylo tedy třeba se dohodnout, kdy a kde ji vyzvedneme. Nejdříve to vypadalo, že za námi přiletí do Sofie. Konečná volba však padla na Skopji, kam letadlo přilétalo v přijatelnější čas.

Den před odjezdem jsem si vyndal z komory můj cestovatelský kufr, do kterého jsem si vše potřebné zabalil. Když jsem si však ukládal zavazadlo do kufru auta, zjistil jsem, že pro další tři tašky už tam místo není. No nedá se nic dělat. Vytáhl jsem velký kufr zpět do bytu a přebalil se do kufru menšího. Ale ani on nezaujímá v zavazadlovém prostoru auta malý kus. Potřetí jsem přebalil do krosny, která oproti kufrům nemá pevné tvary. I ta se mi do auta nevešla. Čtvrtým pokusem o zabalení věcí do tašky přes rameno jsem konečně zvítězil nad objemem kufru auta.

Volal jsem Tonče, aby si zapakovala věci do nějaké malé tašky. Tonča to dala vědět

Pavlovi a já se celou noc modlil, abychom si všichni pod pojmem malá taška představovali totéž.

Ráno v 7.00 se před domem scházím s Tončou, která mě mile překvapila, neboť její zavazadlo je menší než mé. Nasedáme a vyrážíme přes Prahu pro Pavla. Pavel má být na smluveném místě v 7.15. My dorážíme v 7.17 a Pavel nikde. Pavel se už hrne z domu a přes rameno dvě tašky. No snad to pobereme. Kupodivu se mi podařilo ladně tašky do kufru poskládat. Tak

snad i Zdenčino zavazadlo bude malé a autíčko nás všechny pobere.

Nic nebrání tomu, abychom vyrazili po D1 směrem jihovýchodním. Je neděle po ránu a dálnice je téměř prázdná. Jede se dobře, a to i navzdory proklínanému stavu nejstarší české dálnice.

Po D1 a D2 jsme se dostali na Slovensko. Projíždíme Bratislavou a následuje nudná cesta po Žitném ostrově až do Štúrova, kde je most přes Dunaj. Po něm přejíždíme do Maďarska.

Maďarsko

Po přejezdu Dunaje ze Štúrova do Ostřihomi se ocitáme na území, kde se jistojistě nedomluvíme, neboť můj mozek není schopen vstřebat maďarská slovíčka. Naštěstí jsou tu lidé vstřícní, a když zjistí, že jsem Čech, nerozpakují se přejít do slovenštiny či angličtiny.

Parkuji auto na břehu Dunaje a vyrážíme v parnu k bazilice, která je naprostou dominantou tohoto maďarského města. Volíme kočičí cestu, která je sice příkrá, ale je kratší.

Za chvíli jsme na plochem vrcholu ostrožny, kde vedle baziliky stojí i hrad. Zřejmě tu kdysi hlídal důležitou vodní cestu. V bazilice je příjemný stín. Prostor baziliky je obrovský a pohled do kupole způsobí, že se mi zatočí hlava. Rozhodli jsme se s Pavlem, že vystoupáme do kupole, abychom měli nádherný rozhled po celém městě. Na vrchol nevede žádná zdviž, tak si poctivě vyšlapeme mnoho schodů, abychom na jedné podestě zjistili, že výstup do kupole je zpoplatněn. Je to chytře vymyšlené, kdo by se v půli výšlapu vracel. Zaplatíme poměrně směšný poplatek a pokračujeme v dalším zdolávání schodů.

Výšlap za tu námahu stál, neboť se nám naskýtají krásné panoramatické pohledy do celého okolí. Můžeme si z ptačí perspektivy prohlédnout nejen město a přilehlý hrad, ale i zákrut řeky Dunaje, most, který spojuje Slovensko s Maďarskem i slovenské město Štúrovo, které však do ostřihomské malebnosti má hodně daleko.

Z vrcholu baziliky sestoupíme opět k břehům Dunaje. Tonča nejspíše zažertuje, že už třeba nemáme auto. V tu chvíli ve mně hrkne. Naštěstí se ukáže, že auto ve stínu je stále na svém místě a čeká na nás. Další hrknutí způsobilo to, že za stěračem mám nějaké papíry. V hlavě mi začne šrotit, jak budu místním policistům vysvětlovat, či platit pokutu, aniž bych vůbec tušil, jaký předpis jsem porušil. Ukáže se, že jen místní podnikavci mi za stěrač umístili reklamu na svou nejlepší pizzerii ve městě.

Upokojený sedám za volant, startuji a vyrážíme do maďarské metropole Budapešti, kde máme rezervovaný první nocleh. Na okraj Budapešti přijíždíme bez problémů, neboť cesta z Ostřihomi je poměrně dobře značená a Pavel se ujímá funkce navigátora s naprostou samozřejmostí. Je neděle navečer a městský ruch přitahuje. Pavel mě vede přímo k hotelu, to však znamená jet po čtyřproudé městské tepně, kde se občas vyskytnou i tramvajové koleje. Naštěstí překonáme podruhé Dunaj a během pár minut jsme před hotelem.

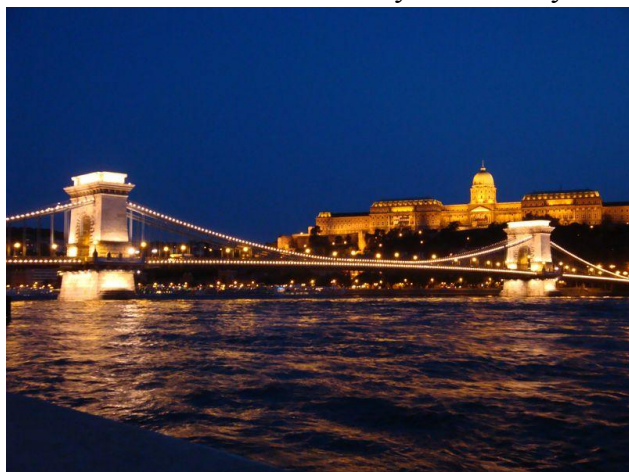
Na pokoji zjišťuji, že se můj nenačatý sprchový gel v neseseru otevřel. Vše nádherně voní po medu a je neskutečně upatlané. Hodinu sprchují toaletní tašku, než přestane pění. Přesto medová vůně mě provází téměř celým Balkánem.

Vyrážíme do města na večeri. V Budapešti funguje poměrně dobře metro a za forinty a pár minut jsme uprostřed města. Najdeme celkem příhodnou restauraci. Servírka je milá a při obsluze nás učí maďarská slovíčka, která posléze na ni aplikujeme. Ráno se však probouzím a v hlavě mi neuvízlo ani jedno.

Ale večer je mi to naprosto jedno a vstřebávám atmosféru večerní metropole. V obchodě s pohlednicemi zapomínám platební kartu, ale prodávající vyběhne za mnou na ulici a kartu mi vrací. Pomalu se začínám uklidňovat a pojmám přesvědčení, že na cestě po Balkánu se setkáme s normálními milými lidmi, kteří se k nám budou chovat jako k poutníkům.

Jelikož Tonča už v Budapešti byla vede nás neomylně k nábřeží Dunaje, kde se kocháme nádherně nasvíceným řetězovým mostem a Budou.

S Pavlem se pokoušíme bez stativů udělat noční fotky a díky přivazovacím lodním sloupkům, které nám při focení poslouží, se nám to daří. Pak už jen cesta kolem novogotického romantického maďarského parlamentu a večerní cesta metrem zpět na hotel. I v metru se k nám paní chová přátelsky, ptá se odkud jsme a Praha a Česká republika v ní probouzejí blažené pocity a vyznává se z obdivu k našemu hlavnímu městu. Je fakt, že chválí i slovenské Tatry, což mně, zrozenci v Československu, vůbec nevadí. Vyzvídáme na ni, kde se které památky

Budapešti nacházejí, a rozhodujeme se, že je ráno navštívíme za denního světla.

Po opulentní vícechodové snídani se spouští taková průtrž mračen, že prohlídku Budapešti odpískáme. Mezi dešťovými přívaly Tonča stihne hodit pohledy na poštu a Pavel nás vyvádí z města na dálnici do Srbska. Zjišťuji, že s navigačními schopnostmi jsem Pavla přecenil, neboť byl ochoten nás poslat pod kola nákladáku, který na velké křižovatce s vypnutými semaforey prostě přehlédl, protože směr zprava pro něj nebyl důležitý. Na dálnici je taková průtrž mračen, že není vidět dál než na pět metrů. Naštěstí všichni řidiči zpomalují a já uvažuji o zastavení na parkovišti, kde bychom v bezpečí přečkali protržená nebesa.

Naštěstí intenzita deště je tak velká, že po pár minutách běsnění ustává a my bez jakýchkoliv problémů se blížíme po dálnici, která vede plochou krajinou, k maďarsko-srbské hranici.

Srbsko

První opravdová hranice. Maďaři nás nechali bez problému vyjet a já s množstvím dokumentů na palubní desce a s velkým stresem v těle jsem se ocitl u srbského okénka. Naštěstí srbochorvatština je velmi podobná češtině, tak jsem všem pokynům rozuměl. Chtěli vidět jen pasy a zelenou kartu. Zvědavě se zeptal, kam jedeme a moje odpověď: „Do Bulharska,“ nám zaručila hladký vjezd na srbskou půdu. Hned za hranicí skončila dálnice, ale Srbové budují, co jim síly a peníze stačí. Však jim EU štědrě přispívá.

Autonomní provincie Vojvodina je stejně plochá jako Maďarsko, tak cesta začíná být fádni. Sehnat srbské dináry není jen tak. Na hranici směnárna nebyla a mimo území Srbska se snad ani neprodávají. První dálniční mýto jsem byl nucen zaplatit kartou.

Na prvním dálničním odpočívadle je i směnárna, tak se nám do rukou dostávají srbské bankovky a mince.

Do Bělehradu přijíždíme po dálnici a Pavel vybral hotel, který je blízko městského dálničního průtahu. Nechápu, proč všechny země, které okusily socialismus, musí mít dálniční tah veden skrz město. Ubytování není tak luxusní jako minulou noc, ale na to přespání to snad bude stačit.

Bereme auto a vyrážíme do centra. Centrum je ucpané, ale to je snad už naprosto samozřejmý úkaz všech metropolí. Střed města, zvláště okolí vládních budov, je deprimující. Stále tu jsou přítomné trosky budov po spojeneckých náletech NATO v roce 1999. Bohužel už i za naší účasti a souhlasu.

Tak nějak to na nás padne, že se po návštěvě pošty a poslání pohlednic klidíme z centra zpět k našemu ubytování. Je čas na večeři, a pak už nezbyvá nic jiného, než se pořádně prospat před posledním úsekem do Sofie.

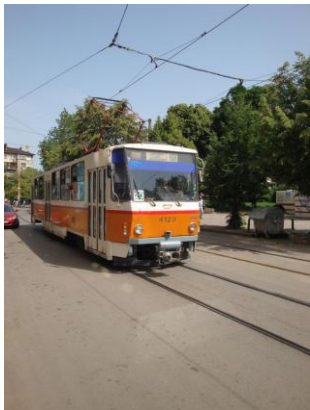
Ráno je počasí zase takové nerozhodné. Neví, zda má být hic a parno, nebo zda přinést na Bělehrad bouřky. Startujeme Getze a vyrážíme po dálnici dál na jih.

U města Niš srbská dálnice končí a na srbsko-bulharskou hranici jedeme po dvouprouté státovcé. Přes vesnice jedu předpisových 50 km/h, což není po chuti tureckým řidičům kamióňů, kteří spěchají do Turecka, a i v nepřehledných zatáčkách a tunelech silnice, která lemuje řeku Nišavu, mě předjíždějí. V peněženkách nám zbyly dináry, které na další cestě už neupotřebíme. Na poslední benzínce tankuji nádrž za dináry, ale neuvědomím si, že po celém Balkánu jsou pumpky s obsluhou. No a obsluha mi dlouze leští čelní sklo a čeká, až se vrátím od pokladny. Ve mně hrklo, neboť poslední dináry jsem dal za čokoládovou tyčinku, aby mi vážně nic nezbylo. Naštěstí má Pavel v kapse ještě drobných 40 dinárů, kterému tedy za umytí okna věnuji, třebaže vím, že je to málo.

To už se však táhne fronta nákladních aut k hranici, které předjíždím. Jedná se o vstup do EU, tak věřím, že odbavení bude hladké. A nemýlil jsem se.

Bulharsko

Na hranici jsem si koupil vinětku, což je svým způsobem silniční daň a musíte ji mít pro užívání všech státních silnic. Do Sofie jsme dojeli poměrně v poklidu, jen opět městský ruch mi dal zabrat; naštěstí Pavel mě navigoval po okruhu a za chvíli jsme byli na místě.

Nejvyšší čas, neboť Vitoša, pohoří u Sofie, zadržela plující mračna a na nás se spustil přívalový déšť s kroupami. Stál jsem bezradně u okna a přemýšlel, jak můžu auto ochránit. Došlo mi, že nějaké krupobití už zažilo a nezbyvá než doufat, že kroupy nebudou velké. Po půl hodině se mraky vypršely a my se vydali na obhlídku Sofie.

Já s Pavlem jsme v Sofii byli naposledy v roce 2003 a Tonča před dvěma roky. Takže nebylo proč se v Sofii zdržovat. Přesto jsme pobyli v hlavním městě Bulharska tři dny. Přijal jsme to s povděkem, neboť jsem si po těch dlouhých štrekách potřeboval od řízení oddechnout.

Během těch pár dnů jsem nafotil pár tramvají svému kamarádovi. František je řidičem a instruktorem tramvají v Praze, a jelikož Sofie je poměrně daleko a jezdí zde české tramvaje vyrobené v Praze, požádal mě, abych mu tu nějakou fotku udělal. Naneštěstí počasí k focení moc nepřálo, a tak jsem pořídil těch fotek asi jen dvacet.

Ještě než jsme se odebrali ze Sofie k moři, udělali jsme si výlet do pohoří Rila, kde se nachází snad nejznámější bulharský klášter. Tonča tam nikdy nebyla, tak jsme vyrazili. Pavel na rozhodující křižovatce opět váhal, tak jsme jeli jinak. Silnice byla tak uspořádaná, že se nedalo nikde otočit a vrátit. Až po 30 kilometrech se mi podaří dostat se do protijedoucího pruhu a vrátit se ke křižovatce. Pamatuji si, že už před těmi 7 lety bylo těžké se dostat do požadovaného směru na Rilú, neboť probíhala výstavba mimoúrovňové křižovatky.

Křižovatka se buduje stále a z Perniku není možné odbočit na jih. Takže dalších 5 kilometrů zajížďka. Napodruhé již odbočku nemíneme a musím uznat, že tu polňačku, kterou vede hlavní silniční tah do Řecka, bych přehlédl taky.

Po průjezdu stavbou je už silnice pěkná široká a Getz si to upaluje vstříc Rilskému klášteru. Ke klášteru jsme dojeli bez bloudění. A můžeme tedy nechat Tonču, aby se kochala nádherným umístěním kláštera v malebném údolí.

Do pater k celám mnichů se už nesmí, ale jinak je klášter stále působivý. Vcházím do kostela, který má pro mne zásadní význam a zapaluji u ikonostasu svíčku za naši cestu a šťastný návrat domů. Má modlitba a svíčková oběť byly vyslyšené.

Po prohlídce kláštera usedáme do přilehlé restaurace a já si tradičně objednávám zdejšího rilského pstruha. A výbornou bulharskou dršťkovou polévku. Na Balkáně se ochucují polévky mletými ostrými papričkami a octem. Po lahodné polévce mi naservíroval číšník pstruha a k mému příjemnému překvapení mi ho i vykostil. Měl jsem boule za ušima.

Při zpáteční cestě si všímáme ukazatele,

který oznamuje, že nedaleko jsou bulharské pyramidy. Z minulého putování vím, že se v Bulharsku vyskytují thrácké stavby, které připomínají zemljanky či pyramidy. No když už jsme tady, zastavíme se.

Sluníčko je přímo nad námi a nemilosrdně pálí. Dojeli jsme na parkoviště, zaplatili vstupné na Stobské pyramidy a mladá dívčina nás nasměrovala na cestu vzhůru s poznámkou, že je to okolo 1,5 km do kopce. Rozhodně však s námi nepůjde, už tam jednou byla, a to prý pro život bohatě stačí.

My jsme tam ještě nebyli, tak jsme hrdě vyrazili. Po dvaceti minutách ostré chůze do kopce toho máme plné zuby, znoj z nás stříká na všechny strany. Přesto usilovně stoupáme metr za metrem. Však vidět na vlastní oči pyramidy, to je ten hnací motor, který nás žene vpřed.

Po hodině a půl vysilujícího výšlapu dojdeme k dřevěnému zábradlí, za kterým jsou geologické kuželové výstupy. Ano, to jsou ony slavné Stobské pyramidy. Sráz do nich je prudký a vůbec se nedivím, že nad námi začalo kroužit hejno krkavců. Ti tu zřejmě plní funkci mrchožroutů.

Na vrcholu však vanul příjemný chladivý větrík, který nás osvěžil a připravil na zpáteční cestu. Při návratu jsme slečně poděkovali a ujistili ji, že je to celoživotní zážitek a že naprosto rozumíme tomu, že toto může člověk vidět jen jednou v životě. A s blaženým pocitem jsme se vrátili do Sofie.

Druhý den nás čekal přesun na východ k moři. Část cesty je dálnice, tak snad se pojede dobře. Mýlil jsem se, třebaže bylo pod mrakem a ranní slunce mi nesvítilo do očí, byla cesta úmorná a dlouhá. Odpoledne jsme dorazili do vysněné Albény.

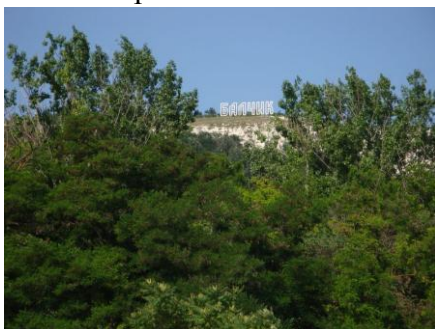
Uvítala nás závora a zpoplatněný vjezd. Albena je uzavřený rekreační areál. Na pláži stojí řada hotelů, ale všechny nás odmítají, neboť celé středisko je plné Rusů. Po dotazu ve čtvrtém hotelu nás to přestává bavit a rozhodujeme se, že si Černé moře užijeme jinde. Nedaleko odtud je Balčik. Zkoušíme štěstí a hned v prvním rodinném penziónu nám nabízejí příjemný pokoj

za rozumnou cenu.

Na plážovou promenádu to máme pár kroků. Promenáda je lemovaná mnohými restauracemi a za náš pobyt jsme z nich řadu vyzkoušeli. Na konci promenády stojí pozůstatek socialistické výstavby – ohromné silo. A za silem se nachází městská písčiná pláž, kde lenošením a koupáním trávíme zasloužený odpočinek.

Balčik je poměrně velké město rozeté ve skalním svahu. Takže logicky od pláže je vše do kopce. Ve městě však kromě botanické zahrady není nic zajímavého. Proto nám ani nevadilo, když horní Balčik byl totálně rozkopaný. U moře bylo příjemně. Turistů tu ještě moc nebylo, tak jsme si mohli vždy vybrat místo v restauraci, kde chceme povečeřet či místo pod slunečníkem na pláži.

Balčik dosáhl světové proslulosti i tím, že na bílé skále nad městem se tkví v azbuce vyvedené jméno města, zřejmě Hollywood se zde inspiroval. Nebo je to naopak?

Z Balčiku je to asi 60 kilometrů na bulharsko-rumunskou hranici. Rozhodli jsme se pro bobříka odvahy a udělali si jednodenní výlet do Rumunska.

Rumunsko

Každý z nás má nějaké představy a možná i předsudky. Cestováním se snažíme své představy zhmotnit a předsudky odbourat, což je, myslím si, přínosné. Já žiji v zajetí předsudků o Rumunsku. Víím, že Rumunsko je již přes dva roky členem Evropské unie, že za dvacet let muselo urazit notnou cestu od socialismu, tak jako to urazila Česká republika. Mnoho známých v Rumunsku bylo a vrátilo se bez sebemenší újmy.

Přesto mám Rumunsko spjaté s bandity v horách, špínou, nepořádkem, hladem, chudobou, nefungující elektřinou, krádežemi atp. Dokonce moje maminka se vůbec nehroutila z toho, že budeme cestovat Albánií, ale Rumunsko se mi snažila jemně rozmlouvat: „Víš, Honzíku, to Rumunsko... Myslíš si, že je to dobrý nápad?!“

Tak den, kdy je konečně záhodno vyzkoušet, zda je to dobrý nápad, právě nadešel. Nasedáme do auta a vyrážíme. Hned v Balčiku je totální chaos, neboť opravují silnice a trvá nám asi 30 minut, než se vymotáme a trefíme správný směr na hranici. Tonča: „Tak to radši otoč, to je zlé znamení!“

Nenechal jsem se zviklat a pokračuji dál k bulharsko-rumunské hranici. Silnice je čím dál horší, i když to vypadá, že s ní brzo začnou něco dělat. Vesnice jsou čím dál víc vybydlenější a opravdu to tu připomíná Balkán z mých představ.

Na hranicích probíhá ještě pasová kontrola, která je pouhou formalitou, celníci tu už nejsou. Obě země jsou už členy Evropské unie. Za čárou nás čeká Rumunsko. Nevím, jak ostatní, ale já mám divné šimrání okolo žaludku. Zřejmě nejsem sám, neboť Tonča i Pavel zamykají dveře od auta, i když sedí uvnitř.

Tak ještě pár metrů a už je kolem nás jen Rumunsko. Ale co to? Nějak se mi nezhmotňují mé představy. Auto si to sviští po výborném asfaltu, všude nové silniční značky a ukazatele. Třebaže jsou nápisy v latince, nerozumím ani slovo. Ale to je můj problém.

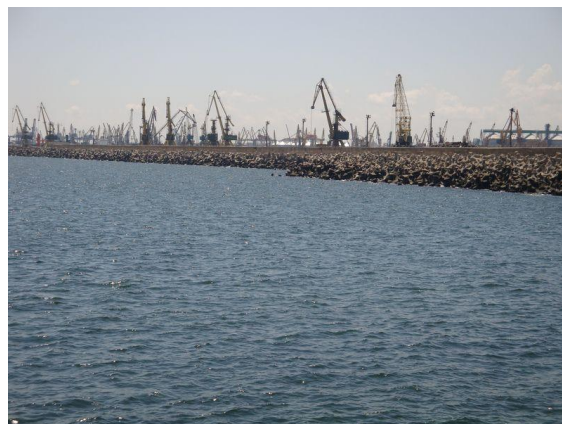
Cestou na Constantu projíždíme vesnice, které mají zajímavé názvy: 2. květen či 29. říjen. Zřejmě nějaká památná data rumunské historie. Jsem rád, že neprojíždíme vesnicí 25. prosinec. V ten den totiž popravili rumunského komunistického diktátora. A taková výročí si není třeba připomínat, snad jen kdyby zase někdo chtěl Rumuny zbídačovat.

Po půl hodině projíždíme již přímořskými letovisky a žasneme, jak jsou vybavené a upravené. Začínám litovat, že jsem si s sebou nevezl plavky, protože se to s bulharským Balčíkem nemůže vůbec srovnávat.

Ale to již vjíždíme do Constanty. Je to velký černomořský přístav a opět překračujeme Dunaj, i když jenom jeho Černomořský kanál.

Město je to rušné a nějak intuitivně míříme do centra. Přes rušnost provozu, který tu panuje, nacházíme příhodné místo na parkování. Při zamykání vozu mám pořád nepříjemný pocit, že je to naposled, co vidím naše auto.

Nastalo však poledne a žaludky se hlásí

o oběd. Blízká restaurace uspokojí bohatě naše potřeby a poprvé utracíme rumunské lei. To jsou zajímavé peníze. Stupeň zabezpečení mají jako australské dolary. Spíš než o papír, jedná se o nějaký plast či voskovaný papír, který mi na omak není příjemný. A ještě má plastovou průhledku. Číšník však peníze přijal, tak je asi vše v pořádku.

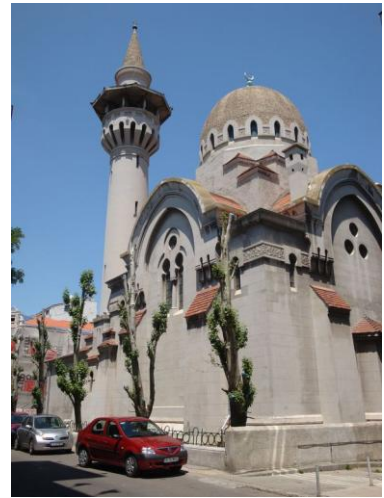
Zamířili jsme do centra, abychom se obdivovali Historickému muzeu, památkám na Římany a pomníku Ovidia i osmanské mešitě. Během hodinky jsme doputovali až k nábřeží, kterému smutně dominuje chátrající kasino. Mile nás překvapuje, že v ulicích je čisto a není vidět žádné žebráky.

Po pěší prohlídce města se snažíme utratit bani, což jsou rumunské drobné, za zmrzlinu, vodu, pohlednice. Úspěšně se nám to daří.

Před hlavní poštou vhazujeme napsané pohlednice do poštovní schránky. V tu chvíli, jakmile hodím poslední pohled, se za mnou objeví pošťák s vakem a vybírá schránku. Ptá se, zda již máme vše vhozené, já přisvědčím a on namátkou vytáhne z vaku pohlednici, která je opravdu mnou psaná. Souhlasím, že je to přesně ona a on mi slibuje, že bude doručena promptně. A taky že ano, rumunské pohledy jsou ve vlasti za dva dny.

A to nejdůležitější nás čekalo nakonec. Auto je tam, kde jsme ho zaparkovali. Nasedáme, proplétáme se ucpanou Constantou a míříme zpět do Balčiku.

Musím upřímně napsat, že Rumunskem jsme byli příjemně překvapeni a aspoň mně všechny předsudky padly a ode dneška považuji Rumunsko za plnoprávného člena EU. A jsem tomu rád.

Makedonie

Od Černého moře se přesunujeme na západ a přes Sofii se blížíme k bulharsko-makedonské hranici. Opět hranice a teď na dlouhou dobu opustíme Evropskou unii. Bulhaři nás celkem bez problémů propouštějí a krokem se přesunujeme k boudě makedonské. Hranice je na první pohled neprostupná a z makedonské strany na nás juká strážní věž. Naštěstí z ní již demontovali kulometné hnízdo. Nemám vůbec příjemný pocit. Makedonská pasovka proběhne hladce a bez razítka se dostáváme do spárů makedonského celníka. Již auta před námi prohlížel. I ode mne si nechal ukázat kufr. Hovor se odbývá v univerzální

slovanštině, ale najednou se zadrhneme, neboť nechápu, na co se ptá. Tak mi dovolí hovořit anglicky, že to není problém. Chvilí hovoříme anglicky, ale pak zřejmě vlivem stresu a díky slovanským kořenům přejdu uprostřed věty do ruštiny. Celník pochopí, že má před sebou exoty, kteří se z Bulharska domů vracejí přes Makedonii, ale jen tu zajížděku přes Albánii mu hlava nebere. Přesto nás pustí. Hned za hranicí se kvalita vozovky prudce zhorší a cesta se vine horským údolím v serpentínách. Tak nějak si představuji Balkán. Celník je tak důkladný, že před námi není žádné auto, za námi není žádné auto a ani v protisměru nemíjíme žádné auto.

Tu začne na mne pomrkávat kontrolka palivové nádrže a já doufám, že brzy narazíme na pumpu. To se včas podařilo a auto si vrní spokojeně s plnou nádrží, tak nezbyvá, než naplnit naše žaludky, neboť doba oběda se přiblížila.

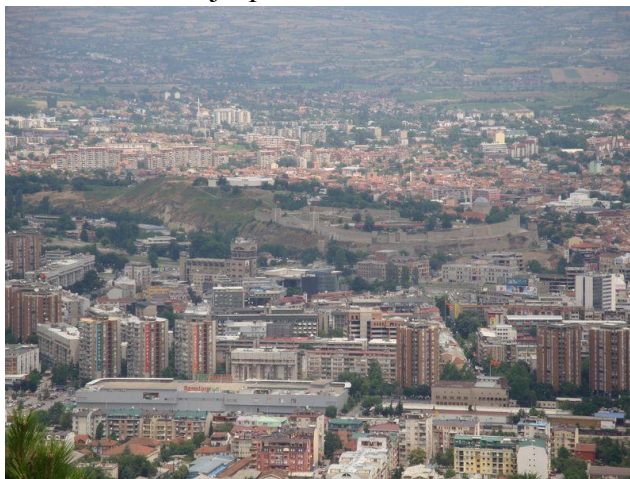
Dnes za námi přiletí z Prahy do Skopje Zdenča, proto musíme být na letišti včas. Je to jeden z dnů, kdy čas je naším pánem. Na letišti u Skopje jsme o hodinku dřív a na přiletové tabuli zjišťujeme, že Zdenča již nabrala zpoždění. Letiště je poměrně malé a není tam co dělat, výjimkou je posedávání a zevlování.

Po přivítání se se Zdenčou jsem s povděkem seznal, že má opravdu malinkatou brašnu, a tak se zavazadlovým prostorem není žádný problém. Vyrazili jsme tedy do hlavního města Makedonie Skopje. Pavel se při navigování rozhodl, že si dopřejeme prohlídku předměstí, v čemž jsem mu notně pomohl. Tak jsme si místo jednoho předměstí prohlédli dvě.

Městem jsme však již prokličkovali bez problémů a našli jsme hotel, který nám poslouží na přespaní.

Paní recepční byla matkou majitele a byla to dominantní dáma, která nám plynulou angličtinou nad mapkou vysvětlila, kde je centrum, staré město a kde se dá navečeřet. Navečer jsme tedy bloumali městem, a třebaže jsme byli v centru, nějak jsme to nepoznali. Já si vzpomněl, že v roce 1974 zasáhlo Skopji silné zemětřesení, což je jeden z důvodů, proč Skopje vypadá velmi moderně, ač moderní není. Zklamání jsme šli spát a doufali, že ráno objevíme skryté kouzlo města.

Ráno jsem se vypravil do vzdálené pošty, neboť už večer jsme si všimli, že Skopje šetří na poštovních schránkách a většinou je schránka umístěna na budově pošty. Schránku s poštou jsem našel a napsané pohledy do schránky vhodil. Překvapilo mě, že je schránka úplně plná. Zarazilo mě to a říkám si, vybírají vůbec tu schránku, nebo je tak frekventovaná? Do dnešního dne pohledy ze Skopje nedorazily, ale stále naději neztrácím.

Ráno jsme objevili starou Skopji, která se nachází na úpatí vrchu, kterému dominuje osmanská pevnost. Tu se Makedonci snaží zakonzervovat a opravit. Prošli jsme si jak křivolaké uličky, tak jsme se vydrápali i do areálu pevnosti. Naskytl se nám pohled na protější kopec, který byl mnohonásobně vyšší, a na kterém se tyčí obrovská konstrukce ve tvaru kříže. Je to kříž Milénia, vztyčený v roce 2000, aby Makedonci deklarovali svůj křesťanský původ. S početnou albánskou menšinou, která v Makedonii

žije, téměř čtvrtina obyvatel, to bylo nejspíš nutné, aby nedošlo k islamizaci národa. Nabyl jsem však dojmu, že mešity tu rostou mnohem rychleji než kostely.

Ke kříži jsme se autem nedostali, ale i tak byl na Skopji pěkný letecký pohled z vyhlídky pod křížem.

V poledne vyrážíme po dálnici západním směrem na Tetovo, a pak na jih přes hory k Ochridskému jezeru, které je naším dnešním cílem. Na dálničním odpočívadle u Tetova se zastavujeme na oběd a já se Zdenčou si dáváme pořádný anglický biftek. Porce je to ohromná a maso výborně udělané.

Nevím, proč jsem si představoval, že jih bývalé Jugoslávie bude nížina, ale průjezd Makedonií mě utvrdil v tom, že ač je to malá země, je malebná. A vysoké štíty horského masivu ji nádherně korunují.

Navečer přijíždíme do Ochridu, města, které leží na břehu stejnojmenného jezera. Zde je silná křesťanská tradice, ale prohlídkou města zjišťujeme, že se zde již zabydlely antické národy, neboť ve svahu nad jezerem je umístěn amfiteátr. Po výšlapu svahu se ocitáme před pevností. Sem je sice vstup zpoplatněn, ale prohlídku si nenecháme ujít. Z hradeb je malebný pohled na město i jezero.

Ochrid je známý i produkcí místních perel. Proto není divu, že si Zdenča koupila perlový set, který se skládá z: náhrdelníku, náramku a náušnic. Na opálené Zdenčině kůži se bělostné perly náramně vyjímají.

Nocleh máme domluvený v nedalekém letovisku, ale je už tak pozdě večer, že na koupání nemáme ani jednu myšlenku. Do Ochridu se vrátíme ještě ráno, abychom se pokusili směnit makedonské dináry na albánské leky. Po několika nezdarech se nám to nakonec podaří a my se Getzem přesunujeme k makedonsko-albánské hranici. A opět, jak je dobrým zvykem, míříme k hranici téměř sami.

Albánie

Vstup do Albánie nebyl tak složitý, jen jsme se museli obrnit trpělivostí. Přes přechod proudili pěšáci a pak my v autě. Albánský pohraničník přes půl hodiny vyplňoval údaje o nás i autě do systému. Nevím, zda ovládal nějaký jiný jazyk než albánštinu, ale s námi neměl

potřebu komunikovat. Na můj dotaz v angličtině ohledně silniční daně odvětil jednoslovně: „System.“ Ještě razítka do pasu a jsme v Albánii.

Albánie je známá svými pohraničními bunkry, přesto hned za čarou vystupujeme a obrannou bunkrovou linii fotíme.

Z hraničního horského pásma sjíždíme do úrodné albánské nížiny. V první vesnici je podél silnice řada tryskajících hadic, po chvíli nám dojde, že je to reklama na automyčky. Většina obyvatel Albánie se snad orientuje na tuto službu, neboť na automyčky narazíte všude. Zdenča

projevila přání, že by si to ráda natočila. Je fakt, že Getz si po těch všech dnech a kilometrech pořádnou myčku zaslouží. Vybíráme si dva malé kluky, kterým dáme vydělat. Kluci jsou nadšení, že mají zákazníky a vrhnou se do mytí. Dlouho smývají prach a mušince z kapoty pouze vodou. Pomyslím si, tak to je celkem laciný výdělek. Mýlil jsem se, po dvacetiminutové sprše si přinášejí košťata, chemikálie a hadry, aby auto vypulírovali. Nakonec zase důkladná sprcha. Za 40 minut kvalitní práce si říkají o 500 leků, což je asi naše stovka.

Chtěl jsem se od kluků naučit pár albánských slůvek, ale jazyková bariéra byla natolik složitá, že jsem se akorát dozvěděl, že auto mi umyl Viktor a čau.

Silnice v Albánii mě překvapily svou kvalitou, až mě udivovalo, že v některých úsecích byla rychlost omezena na 60 km/h. Ale zřejmě je to v národních předpisech, neboť maximální povolená rychlost v obci je 40 km/h. Byl jsem snad jediný, kdo tuto pomalou jízdu v městech absolvoval.

V jednom motorestu u silnice (hlavní tah na Tiranu) jsme zamýšleli poobědvat. Ač byla restaurace označena mezinárodním piktogramem se lžící a vidličkou, vysvětlila nám obsluha, že nevaří. Máme si prý zajet naproti, kde je výborná restaurace. Tam však probíhala svatba a za vlezlé jsme hned první den být nechtěli.

Až za dalších dvacet kilometrů jsme uspěli v dalším motorestu. Třebaže byl naprosto prázdný, obsluha se k nám nehrnula. Z pěti číšníků totiž anglicky uměl jen jeden. Objednal jsem si biftek a se zalíbením jsem vzpomínal na ten u Tetova. Bohužel jsem dostal naprosto rare. Krev z něj crčela na všechny strany a vlastně byl úplně studený, snad ho jen ohřáli v mikrovlnce.

Na cestě do Tirany jsme projížděli větším městem Elbasan, který má silnou průmyslovou zónu. Pokud jsem dobře překládal z albánštiny, zpracovávají se zde rudy. Za Elbasanem se silnice začala prudce klikatit a stoupat. Na úzké silnici se nedalo předjíždět a před námi supěl starý pomalý nákladňák. Musel jsem přeradit na první rychlostní stupeň a courat se za smrdícím autem

do kopce. Na jedné kratší rovince se mi podařilo auto předjet. Avšak za pár okamžiků jsme vystoupali k vrcholu, kde bylo zřízeno odpočívadlo. Zastavil jsem, abychom se pokochali panoramatickými výhledy. Na odpočívadle jsem si koupil od prodávajícího kluka zralé albánské figy. Byly o hodně větší než turecké či francouzské.

No a zrovna nás míjí ten dýchavičný nákladňák. Tak máme dalších 20 minut na kochání, neboť vyrážet za ním se mi opravdu nechce. Nákladní auto skončilo svou cestu na vrcholu, kam vezlo stavební materiál, a tak jsem už předjíždět nemusel. Když jsme vyjeli nahoru, zjistili jsme, že silnice neklesá, ale mění se v regulérní hřebenovku. Místy silnice vedla tak úzkým místem, že po obou stranách byl hodně hluboký sráz. Ten nalevo byl ale hezčí a i o něco hlubší.

A zrovna v těch místech mě předjížděl frajer s audinou, šlapal na to, co to dalo. Měl po boku pěknou Albánku, tak se zřejmě chtěl vytáhnout. Za deset minut jsme ho dojeli. Z kapoty se mu kouřilo. Zřejmě zavařil motor. Mával na nás, tak jsem zastavil. Strach z banditismu jsem zanechal někde v Rumunsku. Na zavařený motor nic nefunguje, jenom čas. Ale gestikuloval tak vážně, že jsem měl potřebu mu pomoci. Tak jsem mu daroval láhev teplé vody, ale určitě mu k ničemu nebyla.

Když jsme sjeli z hřebenu dolů, měli jsme již před sebou Tiranu. Pavel měl přesný popis, jak se k ubytování dostat. Malou poznámkou bylo připsáno, že máme dojet do centra, tam najít hotel a v něm říci, že už jsme zde a oni zavolají pana domácího, který si pro nás přijde. Centrum Tirany jsme našli bez problému, Pavel prokázal už vycvičenost v navigaci, a jak jsme později zjistili, téměř mě dovedl až na cílové místo. Jenže jsme nenašli ani sprátený hotel. Tak Pavel vyběhl na ulici a jal se domlouvat. Jedna mladá slečna ho odvedla do obchodu, kde majitel uměl anglicky a ten nám zavolal pana domácího.

Jelikož pan domácí spíše hovořil univerzální slovanštinou, jak jsme později zjistili, poslal na první kontakt svého mladého synka. Ten se vmáčkl dozadu mezi Tonču a Zdenču a dovedl nás do zapadlé úzké tiranské uličky.

Zajet do dvora by se mi povedlo asi až po delším čase, tak se pan domácí rozhodl, že mi tam couvne. Rád jsem mu to přenechal, protože po té hřebenovce jsem toho měl už dost. Poprvé bude Getz zavřený za plotem a zámekem. Jelikož byl tak dobře zaparkovaný, rozhodl jsem se, že vyjedeme, až budeme tuto zemi opouštět.

Domáci nás vybavil mapičkou Tirany, zakroužkoval, kde je pošta, kde se dobře nakupuje, kde se výborně jí a odkud odjíždějí autobusy do okolí. Tak jsme se vydali do víru velkoměsta. Centrální náměstí je bohužel

rozkopané, neboť probíhá modernizací. Možná že začali v Tiraně stavět metro, to nevím.

Na náměstí Skenderbeg kdysi stávala unifikovaná socha V. I. Lenina, nyní je zde albánský národní hrdina na koni. Sluší tomu náměstí daleko víc. Náměstí lemují vládní paláce, budova Opery i mezinárodní hotel. Představoval jsem si budovy víc v duchu socialistického realismu, ale duch byl stěží postřehnutelný.

Tirana je nevelké město a centrum s přilehlým okolím se dá poznávat velmi pohodlně pěšky, taky jsme to tak udělali.

Druhý den jsme vyrazili za Tiranu do pohoří Dajti. To se zvedá východně od Tirany a z předměstí je do pohoří vedena poměrně nová lanová dráha. Od Hodinové věže v Tiraně, kde se nachází autobusové nádraží, jsme vyrazili autobusem č. 7 na konec Tirany do Porčelanu. Na konečné autobusu, což byla velká křižovatka, měly být přistavené mikrobuses k lanovce. My jsme je ovšem nenašli. Tak jsme se k lanovce v horkém parnu doplazili sami.

Lanovka je našťastí kabinková a od rána do večera je permanentně v provozu. Jízda do horní stanice trvala kolem čtvrt hodinky a už z kabinky se nabízely pěkné pohledy na Tiranu.

U horní stanice je vybudovaný panoramatický hotel, dětské hřiště a nic víc. Jelikož jsme toužili po procházce vydali jsem se do přírody. Na začátku cesty nás ještě zastavil řidič mikrobuse a zval nás do hradu, ve kterém je zřízená restaurace. Zeptal jsem se ho, zda se v ní dá platit kartou, a když souhlasně odpověděl, zeptal jsem se ho na cestu. Během tří minut nás tam zaveze. Já mu vysvětlil, že se chceme projít. Tak pěšky prý dvacet minut. To jsme považovali za příjemnou procházku a vyrazili vytýčeným směrem.

Zřejmě tato oblast byla rekreačním místem albánských soudruhů, neboť ve stráni osamoceně stojí pěkné, leč chátrající vily a před každou je vybudovaný bunkr.

Cesta se vine lesem porostem, tak se příjemně jde. Občas se dostaneme k místům, odkud lze přehlédnout celou Tiranu. Po hodinovém pochodu začínám být lehce nervózní, zdalipak jdeme dobře. Na rozcestí nás parta chlapů ubezpečí, že jdeme dobře a že máme před sebou ještě tak dvacet minut. Zřejmě dvacetiminuta je obdobou ruského étonědalěkó.

Za jedním ohybem se vynoří restaurace Panorama. I sem navázejí mikrobuses výletníky od lanovky, ale není to zmíněný hrad, a tak pokračujeme dál. Najednou mě do nosu praští vůně pečeného masa. Hrad nemůže být daleko. Nevědomě přidám do kroku. Ale to jen v lese u studánky pořádá sobotní piknik albánská rodinka a ve studánce si chladí piva a limonády. Jelikož se netváří, že by se chtěli s námi rozdělit, putujeme dál. Ale už to byl jen malý kousek k malebnému hradu.

Před hradem v kaskádách jsou rybníčky, ve kterých se prohánějí pstruzi. Říkám si, kterého si dám? Uvnitř hradu se nachází luxusní restaurace, až se mi kreditky začínají kroutit strachy, zda tu útratu dokážou uhradit.

Pstruha si nakonec vybrala Zdenča a já si vybral zajíce. Co budu popisovat, byly to opravdu lukulské hody. A ceny? Stejně nebo o něco nižší než v Tiraně. Celkový účet za čtyři osoby se vyšplhal na pouhých 8500 leků. Hrdě jsem vytáhl kreditu a číšník se zapotil. Že by raději hotovost. Vysvětlil jsem mu, že hotovost nemáme a náhončí nás ubezpečil, že zde můžeme platit kartou. Proto jsme se sem táhli od lanovky přes hodinu. Nakonec to vzdal a došel si pro služebně staršího kolegu a přinesli tu tajemnou krabičku, přes kterou se dá platit.

Po krátké zkušenosti mi došlo, že jsem zřejmě prvním, kdo zde uplatňuje kartu k zaplacení. Ještě že mám zkušenosti z domova a mohl jsem jim radit. Číšník se mě ptal, zda to co terminál píše je v pořádku, musel jsem ho ubezpečit, že albánsky nerozumím ani slovo. Holt musel mi to překládat. Nakonec jsme to zvládli a spojení bylo navázané. Jen jsem je ještě upozornil, že jsme obědvali za osm a půl tisíce a ne za 850 leků. Platba proběhla v pořádku a my se vykuli ven.

Při zpáteční cestě nám trochu vyhládlo, a tak jsme si dopřáli něco malého v hotelu u lanovky. Pavel si všiml, že i zde berou karty. Tak jsme zasedli a zeptali se číšníka, zda má nějaké koktejly či long drinky. Přisvědčil, že má, ale nejdřív mu musíme vysvětlit, co si představujeme pod pojmem koktejl či long drink. Naštěstí u vedlejšího stolu seděla mladá albánská rodina, která se jala tlumočit. Nakonec jsme dostali bacardi s kolou. Ještě než jsme se napili, začala se nám točit hlava. Zdenča přišla na to, že se nám netočí hlava, ale točí se celá vyhlídková plošina. No tak dáme kolečko a uvidíme.

I Pavel si chtěl vyzkoušet placení kartou v Albánii, ale narazil. Po dvacetiminutovém přesvědčování podlehl Pavel a barman dostal požadovanou cenu v lekách.

Na zpáteční cestě lanovkou jsem kulišácky nenastoupil do kabinky s ostatními. Jel jsem až další, abych si ty pohledy z ptačí perspektivy vychutnal. Vítr jemně pohupuje kabinkou a já jsem spokojený.

Večer v Tiraně je úchvatný, budovy jsou nasvětlené a v parku Mládí mají obdobu Křížikovy fontány, kdy jednotlivé trysky stříkají v různých intenzitách proudy vody, které jsou podbarvené rozdílnými barevnými světly. Jen synchronizace stříků a hudby není tak dokonalá.

Dominantou hlavního náměstí Skenderbeg je i zmíněná Hodinová věž, která je přístupná pouze v pondělí a ve čtvrtek, a to ještě ve vybraných hodinách. Vedle Hodinové věže je mešita, která je volně přístupná turistům v čase, který není vyhrazen pro modlitby. Se Zdenčou a Pavlem vstupujeme bosi dovnitř a vstřebáváme zdobnou orientální architekturu i muslimskou atmosféru, která je v mešitě doslova hmatatelná.

Při opouštění Tirany jsme se rozloučili s panem domácím, který mi opět vyjel s Getzem ze dvora a nasměroval nás ven na dálnici, která by nás měla dovést do Škodry. Škodra je albánské pojmenování. Češi spíš tíhnou k slovanskému pojmenování Skadar.

Dálnice v Albánii jsou dvojího druhu. Ty, které jsou označené modře, umožňují rychlost 100 km/h a ty zelené až 130 km/h. Za Tiranou je pouze ta modrá. I tak je to fajn, že můžeme jet poněkud rychleji. Najednou dálnice končí kruhovým objezdem a na další značenou dálnici se dostáváme krátkou spojkou.

Dálnice na Škodru je značena zelenou barvou. Jelikož je však dálnice ve výstavbě je po celém úseku dovolená rychlost pouhých 20 km/h. Na to rezignuji a snažím se to svištět, obdobně jako jiní řidiči, mezi padesátkou a devadesátkou. Dálnice má dva jízdní směry a v každém směru budou zřejmě tři jízdní pruhy. Že je to tu trochu jinak mi došlo ve chvíli, kdy ve směru na Škodru se ocitla auta směrem na Tiranu. Prostě oba směry jsou oboustranné. Už mě ani neudivuje, když autobus přede mnou zastaví a dává přednost zprava. Tam se z polňačky napojují na dálnici jiná auta. Ale je to správně, křižovatka není značená, proto tu platí přednost zprava.

Před Škodrou se provoz najednou zastaví. Po pomalém pojíždění vidíme, že policisté řídí dopravu, neboť se stala nehoda. Zadek českého auta rozstřelil nákladřák. V tu chvíli mi dochází, že nás opravdu provází štěstí a já jsem za tu rilskou modlitbu opět vděčný. Ve Škodře u pumpy vyprazdňujeme všechny peněženky a obsah přesypáváme obsluze, aby nám za obnos načepovala benzín. Nádrž je téměř plná. Překonáváme řeku, která vytéká ze Skadarského jezera, po mostě, který je dřevěný a uzounkatý. Úzkou silnicí přijíždíme na albánsko-černohorskou hranici. Po zaplacení silniční daně, opravdu jsme byli v systému, opouštíme Albánii a vracíme se k univerzální slovanštině.

Černá Hora

O Černé Hoře se toho nejvíc dozvěděla Zdenča, když za námi letěla do Skopje. Spolucestující jí bájl o přírodních krásách tohoto malého balkánského státu. Určitě si nemá nechat ujít národní park a Skadarské jezero. Který NP máme navštívit, však Zdenča neudržela v paměti. Jelikož hraniční přechod byl nedaleko jezera, rozhodli jsme se, že si prohlédneme i druhé hraniční jezero mezi bývalou Jugoslávií a Albánií.

Getz statečně zdolal úzkou klikatou cestu do sedla, skrz které se musí překonat horský hřeben, který nás odděloval od vodní spousty. Jenže jak se dostat z horského průsmyku k hladině jezera? Cesta nedávala možnost, klikatila se po vrstevnici a stále v dostatečné nadmořské výšce. Nevím, zda za to mohlo pošmourné počasí, naprostá izolovanost a osamělost tohoto místa, ale drtivou většinou jsme se shodli, že

to přece jenom u toho moře bude zajímavější.

Na všechny už doléhal hlad a na mne se ještě tlačila potřeba přestávky. Jenže vybrat přestávku nebylo kde a už vůbec nikde nebyla možnost se najíst a napít. Za celou dobu jsme potkali snad jen dvě auta. S prvním jsme si na úzké silničce ťukli zrcátky v téměř nulové rychlosti při náročném vyhýbavém manévru. Druhé auto byla škodovka s německou poznávací značkou. O to větší bylo naše překvapení, když nás mladý pár pozdravil téměř skvělou češtinou a popřál dobrého dne. Bylo to ve chvíli, kdy se nad našimi myšlenkami stahovala již mračna. V tu chvíli se mysl přehoupala opět do pozitivnějšího vidění světa.

A najednou se za zatáčkou objevil domek, před kterým byly dva stolky a u nich slunečník. To musí být restaurace! A zrovna hodinky ukazovaly čas pauzy. Na minutu přesně.

Lačně se vrhneme do domku, abychom zjistili, že uvnitř je jedna velká místnost, která je zároveň kuchyní, obývacím i ložnicí. Milá a snad i kouzelná starší dáma nás usadila ke stolu. Na virtuálním jídelním lístku měla studené nápoje, rybí polévku a marinované ryby ze Skadarského jezera. Krmě to byla výborná a hostitelka měla očividnou radost z toho, že nám chutná a že jí chválíme její domácí speciality. Při odchodu dala děvčatům ještě koláč, a to návdavkem, neboť to byly poslední dva kousky.

Nezbývalo tedy nic jiného, než sjet k břehům jezera do Virpazaru. Po krátké prohlídce jsme pokračovali k moři. Černohorské pobřeží bylo vyhlášenou destinací již za dob Jugoslávie. Po opětovném překonání horského masivu jsme zahlédli mořskou hladinu, ve které se zračily paprsky odpoledního slunce. První zastávkou na pobřeží je vyhlášené městečko Svatý Štefan. Svatý Štefan byl původně rozložen pouze na pevninském výběžku

do moře. V současné době je to uzavřený hotelový komplex a letoviště se rozšířilo do okolí.

Další zastávkou byla historická Budva. Počasí nám v tu chvíli přestalo přát. Mraky sestoupily těsně nad naše hlavy a pobřežní horský pás je nechtěl pustit dál nad pevninu. Tak mrakům nezbylo nic jiného, než se vypršet nad Budvou. Středověká Budva je uzavřené město

obehnané hradbami, kterému nad mořem vévodí citadela. V Budvě bylo mnoho turistů, které, jako nás, neodradily časté přeháňky. Zde Zdenča sehnala i původní jadranskou hudbu, aby měla podkres pod svůj zamýšlený film. Hudba je to příjemná, něco jako naše Eva a Vašek.

Čas se již nachýlil k večeru a bylo třeba pomýšlet na nocleh. V okolí Budvy Pavel nechtěl hledat ubytování, neboť předpokládal vysoké ceny. Nakonec jsme zakotvili v Tivatu, který už je na břehu Risansko-Kotorského zálivu. Tivat nám doporučili rodilí Černohorci, kolegové pedagogové z Podgorické univerzity.

Což o to, městečko bylo poměrně malebné, ale v neděli večer téměř pusté. Po krátkém hledání jsme zakotvili přímo na mořské promenádě. S Pavlem jsme získali pokoj, který nešel uzamknout, tak nám s velikými omluvami dali apartmán. Dalo se to v něm vydržet. I pohled z okna na záliv byl lepší než minulý pohled na staveniště vnitrobloku.

Ráno jsme vyrazili podél břehu boky do Kotoru. Cesta k přivozu přes nejužší místo celé boky byla příjemná. Pak už se změnila ve velmi úzkou silničku, která přesně lemovala břeh. Naštěstí jsem nikoho nepřešel a ani z břehu nesjel a dorazili jsme do Kotoru.

Kotor je stejně jako Budva historické město, které se skrývá za vysokými a tlustými hradebními zdmi.

Vysoko nad městem ční pevnost a kostel. Jelikož je hic a tabulky u schodiště varují, že je to extrémně náročný výšlap na vlastní nebezpečí, zavrhlí jsme možnost vystoupat. Kotor ve srovnání s Budvou u mne naprosto vyhrál. Zřejmě je to i tím, že to není sterilní mrtvé město pro turisty, ale ještě stále tu tepe život a v uličkách místní pradelny suší prádlo na šňůrách.

Potkali jsme i organizovaný zájezd, který si Kotor prohlížel pod dohledem průvodce. Velice nás pobavilo, když průvodce poslal zájezd nahoru se slovy: „Za tři hodinky to zvládnete nahoru a zpět! Já tu zatím ve stínu kavárny počkám.“

Zdenča se rozhodla hrdinně ve výletních střevících zdolat

alespoň malou část města ve svahu. Naštěstí se jí nic nestalo a po půl hodince jsme se setkali.

V průvodci Zdenča vyčetla, že existuje Kotorský žebřík. Klikatá úzká cesta, která v serpentínách stoupá nad Kotor. Jednomyslně bylo přijato, že touto cestou pojedeme. Neprohloupili jsme, neboť jsme měli nejdříve krásný výhled na Kotor, pak na Kotorský záliv a nakonec na celou boku a moře.

Tonče se splnilo přání, abych na úzké silnici potkal autobus. Když jsme pracně vymanévrovali a já si oddechl, projevila Tonča přání, že by to chtělo ještě aspoň tři autobusy. K její radosti jsem se ještě vyhýbal dalším pěti. Když už jsme byli téměř na vrcholu, Pavel zazmatkoval a vehnal mě do příkrého kopce po nezpevněné cestě. To už se ani silnicí nedá nazvat. U samoty jsme zjistili od místních, že jedeme špatně, že jsme se unáhlili. Co teď? Otočit není kde, tak mi nezbyvá než couvání. Najednou jsem uvízl v mrtvém bodě, kdy couvat již nešlo, neboť jsem auto navedl moc do strany. Nevadí, popojedu dopředu a stočím to ke druhé straně. Příkrost kopce byla však taková, že se začal valit štiplavý dým z motoru a já jsem spálil spojku.

Dalo se pokračovat dál, a tak jsme jeli. Neboť nás čekal ještě náročnější výjezd v národním parku Lovtsen. Na vrcholu se nachází mauzoleum černohorského vladyky Petara II Petrovitse Njegoše. K mauzoleu vede 461 schod a většina schodů je položena ve skalním tunelu, ve kterém je parádní osvěžující zima.

Prohlídka mauzolea je krátká, a tak nám zbývá čas na prohlídku bývalého sídelního města Cetinje. Ve městě se nachází klášter a královský palác. Opět nás zastihuje přeháňka. Město samotné je letně ospalé a dokonce zlé jazyky by mohly tvrdit, že tu chcipl pes. Zdenča s Tončou jsou však unesené. Myslím obrazně řečeno.

Vymotat se však z Cetinje dalo práci a pár dotazů. Po obkroužení města jsme nakonec trefili na silnici, která nás přes horský masiv zavedla zpět do Budvy a následně do Tivatu.

Poslední den v Černé Hoře už je poznamenán pouze odjezdem. Pro mne však má nádech dobrodružství, neboť se poprvé s autem nalodím

na trajekt. Rezignoval jsem z časových důvodů na objezd celé boky. A taky už mám plné zuby úzkých klikaticích se černohorských silnic.

K přístavišti trajektů to není daleko a trajekty plují stále, takže bez čekání jsme na přívozu. Plavba trvá asi deset minut a výjezd z lodi jsem zvládl bez potíží.

V konečném hodnocení mě Černá Hora zklamala, proto jsem rád, že oproti původnímu plánu jsme pobyt zkrátili o den a už se řítíme k černohorsko-chorvatské hranici.

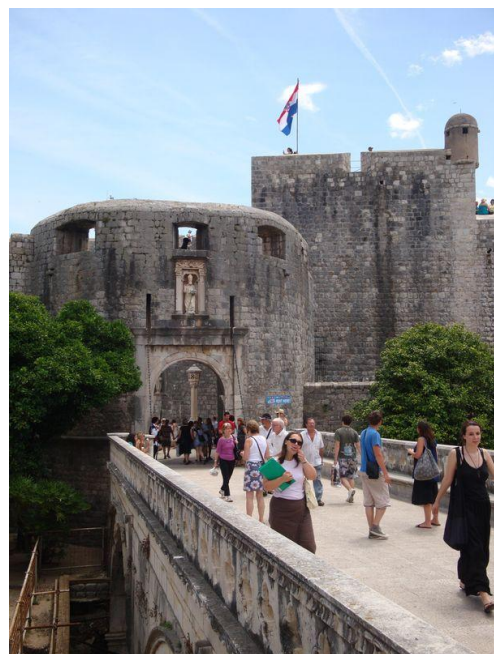
Zkrácení si vlastně vynutila Zdenča, která cestu do Černé Hory zažila před třiceti lety. Jela tenkrát vnitrozemím přes Sarajevo a popisovala nám dost drasticky, jak je to nudná, nezajímavá a hlavně příšerná cesta. Obětovali jsme tedy vnitrozemí Černé Hory a jeli jsme do Sarajeva přes Dubrovnik a Mostar. Zdenča se nás snažila svést úplně z cesty a požadovala cestu po Jadranské magistrále až na Plitvice, ale to jsem razantně zamítl, neboť pobřežní cesta je děsná a za druhé jsme byli všichni zvědaví na Sarajevo a byla tam již zaplacená záloha za hotel. Ale než se dostaneme do Sarajeva, čeká nás dost dlouhá cesta.

Chorvatsko

Dubrovnik byl, je a bude vždy perlou Jadranu. Po nesnázích se zaparkováním se mi nakonec podaří odstavit auto přímo u brány do starého Dubrovníku. Naposledy jsem byl v Dubrovníku před 11 lety a musím na první pohled konstatovat, že se mnohé změnilo. Procházka po hradbách je již zpoplatněná, ale nejsem blázen, abych se na přímém slunci potil, a to ještě za 70 kun. Lepší je si prohlížet Dubrovnik z malebných uliček, lízat zmrzlinu a pozorovat turistický cvrkot.

Vedro je takové, že i místní vyhledávají stín. V přístavu je příjemně a krásně. Místní krásky snad ani nevědí, že vystavování slunečním paprskům není zdravé, zvláště když sundají vrchní díl plavek. Ale určitě vědí, že přitahují mužské pohledy, které chtě nechtě sklouzávají na jejich hrudě.

Na hlavní promenádě nás odchyťává Češka a dává se s námi do řeči. Je tu pracovně, zaměstnává ji chorvatský hoteliér a chce, aby naháněla turisty do zapadlé uličky, kde má středomořskou restauraci. Paní ví, jak na nás. Nic nevnucuje, zdůrazňuje, že pouze nabízí a že ceny poledních menu jsou bezkonkurenční v celém historickém městě. Využívám toho a ptám se na lanovku, která vede nad Dubrovnik. Ve válce ji Srbové zničili a před 11 lety trčel v kopci osamělý sloup. Nyní jsou již natažené dráty a připadá mi, že jsem zahlédl i oranžovou kabinku.

Jsem ubezpečen, že provoz lanovky je téměř před spuštěním, možná ke konci sezóny, možná až příští rok. Teď probíhají zkušební jízdy. Je pěkné, že v Dubrovníku už nejsou památky na válku. Zprovozněním lanovky budou všechny válečné šrámy zacelené, snad i ty šrámy na lidských duších.

Z Dubrovníku vyrazíme na sever. Mile mě překvapil most přes jednu zátoku, aspoň se už tato zátoka nemusí objíždět. V další zátocce si seženeme penzión a věnujeme se koupání v moři a slunění. Třebaže jsou v moři ježci, nevadí nám to a slastně se cachtáme.

Ráno vyrazíme dál směrem na Neum. To je patnáctikilometrový pruh mořského pobřeží, který patří Bosně a Hercegovině. Tuto změnu hranic za dob socialistické Jugoslávie udělal Tito, aby i Bosna a Hercegovina měla přístup k moři. Tím se území Chorvatska dělí na dvě části. Během jednoho dne, vlastně během jedné hodiny překonáme tři hraniční přechody: nejdříve chorvatsko-bosenskohercegovský, pak bosenskohercegovsko-chorvatský a nakonec opět chorvatsko-bosenskohercegovský. Za 30 hodin se opět z Bosny a Hercegoviny vracíme do Chorvatska. Musím napsat popravdě, že hraniční přechody jsou spíše formální. Ten pás Bosny a Hercegoviny v okolí města Neumu je zajímavě pasově a celně odbavován. Vždy jsou tam dvě okénka. První okénko je pro tranzit, druhé pro cestující, kteří v dané zemi hodlají zůstat. My jsme projížděli nejdříve do Chorvatska, takže jsme byli tranzitující a na dalším

přechodu jsme projížděli do Bosny a Hercegoviny, takže jsme zase byli tranzit. Téměř jsme nemuseli ukazovat ani pasy. Na posledním přechodu jsme též nezdržovali čilý dopravní ruch.

Proto jsem byl u Bihatse překvapený, když na výstupu z Bosny a Hercegoviny si celník vyžádal naše pasy a prohlížel si razítka. Při opětovném a posledním vstupu do Chorvatska pasová kontrola právě telefonovala a mávla mi, ať jedu a ani nepřibrzdžuji. Sešlápl jsem pedál a jel. Tu vedle mne Pavel vyjel: „Je tam ještě celník!“ Jelikož nikdo za námi nevyběhl a ani střelba se neozvala, pokračoval jsem nevzrušeně do vnitrozemí.

Poslední den v Chorvatsku jsme si vyhradili pro návštěvu národního parku Plitvická jezera. V parku jsme strávili 7 hodin a prošli se okolo všech jezer. Prohlídka začíná u největšího vodopádu Chorvatska, který však nemá s jezery nic společného, napájí ho totiž řeka Plitvice. Jezera napájí Bílá a Černá řeka a po soutoku s Plitvicí vytvoří řeku Koranu.

Dolní jezera jsou čtyři a je zde větší pohyb turistů. Přijde mi, že každý druhý mluví naší mateřštinou. Zřejmě se zde dnes pořádá český den na Plitvických jezerech. Nad druhým jezerem se nachází bájná jeskyně, která ve filmu Poklad na Stříbrném jezeře sehrála hlavní roli. Celý NP sloužil filmařům v 60. letech minulého století k navození indiánské atmosféry americké divočiny.

Doputovali jsme po dřevěných chodíčkách k největšímu jezeru Kozjak. Přes ten dopravují turisty motorové lodě. Zřejmě mají nějaký ekologický pohon, neboť není cítit naftu a hladina jezera nemá mastná oka.

Jezera jsou průzračně čirá, za což může vápencové podloží. Na sluníčku se téměř bezelstně vyhřívají ryby, které vědí, že jsou zde chráněné, neboť v parku je mimo jiné zakázán rybolov. Sem tam zahlédneme vážky, motýly a z ptačí říše kachny.

V okolí jezer kvetou luční zvonky a další rostliny, které neumím pojmenovat. Na stromech se dají najít houby i lišejníky. V průvodci je uvedeno, že zde žijí medvědi, rysi a vlci, ale tato zvířata mají rozum a kontaktu s člověkem se bedlivě vyhýbají.

Nevím, zda pěkné počasí způsobilo, že i v horní odlehlejší části je mnoho turistů. Přesto se dají na nějakých místech udělat liduprázdné fotky. Po pěti hodinách doputujeme na konec turistické cesty, kde poobědváme. Pak už nás vláček sváží zpět k našemu vstupu.

Z Plitvických jezer vyrážíme na sever k chorvatsko-slovinské hranici. Malé zaváhání v Karlovači bylo způsobeno špatně značenou objížděnkou, ale celkem bez problému se vymotáme z města. To, že jedeme dobře, mi dotvrzují protijedoucí auta, která vesměs mají slovinskou poznávací značku a i některá česká auta.

Při výjezdu z Chorvatska si mladá Chorvatka prohlíží dlouze můj i Zdenčin pas a zkoumá, odkud všechna ta razítka máme. To už však přijíždíme domů – do Evropské unie.

Bosna a Hercegovina

Všechny vjezdy do Bosny a Hercegoviny jsem popsal v předchozí kapitole a teď se vrátím v čase k Mostaru a Sarajevu. Podél řeky Neretvy jsme v šíleném parnu dorazili do Mostaru. Mostar se opět může pyšnit středověkým mostem, který dal tomuto městu jméno.

Getze jsme zaparkovali v blízkosti tohoto kamenného skvostu. Když jsem tu byl před 11 lety, působil Mostar velmi depresivně. Ne že by zmizely všechny rozstřílené opuštěné budovy, ale most už opět funguje pro pěší, vyrostlo zde mnoho mešit a štíhlé minarety míří k nebi. Neretva rozdělovala město na východní muslimskou a západní chorvatskou část. Proto není divu, že na západním břehu se vysoko k nebi pnou dvě nové kostelní věže.

Pomalou si uvědomuji polohu města a zorientovávám se. Děvčata jsou v Mostaru poprvé a Pavel si Mostar pamatuje ještě z dob socialistické Jugoslávie. Z mostu se už mladíci do vod Neretvy za drobné peníze nevrhají, přesto na úpatí mostu je kancelář skákačů z mostu. Asi je to jen na objednávku.

Ve středu města nemůžu nikde najít směnárnou, abych si směnil evra na konvertibilní marky. Není to až takový problém, neboť všechny ceny jsou uváděny jak v KM, tak v €. Dokonce i ve výhodnějším kurzu. 2 KM za 1 €. V bance vám smění v poměru 1,95 KM za evro. Na předpolí mostu se nachází i výstavní síň, kde si prohlédneme fotky z války a dokonce se zachoval i film, kde most dostává přímý zásah a hroustí se do zpěněných vod Neretvy.

Fotky i film ve mně vyvolávají dávno zapomenuté vzpomínky. Však je to 15 let, co utichly zbraně. Živě si pamatují, jak obyvatelé Mostaru se upínali k svému mostu, a jak se modlili k Alláhovi i k Bohu, aby most válku přečkal. Bohužel. Citlivá

oprava z vylovených původních kamenů dává Mostaru opět punc normálního města.

Po prohlídce Mostaru nás čeká dlouhá a vyčerpávající jízda vnitrozemím. Bosna a Hercegovina je malebná země, zelené kopce a hory dodávají zemi uklidňující ráz. Jen to vedro je téměř vražedné. Navečer se před námi vyloupne Sarajevo a nebyli bychom to my, kdyby nás nepřivítalo bouřkou. Letní bouřky jsou krátké a než dojedeme do centra, je po dešti. Sarajevo je olympijské město a také město hrdina, můžu-li to tak napsat, neboť

z okolních kopců bylo tři léta ostřelováno. Šrámy po občanské válce jsou ještě znatelné, i když ne na první pohled.

Procházíme navečer starým Sarajevem, které má podobu orientálního bazaru. Mile mě překvapí, že se v městském parku pase kůň. To mě velmi uklidňuje a povzbuzuje v úvahách o mnohonárodnostním státu. Nedaleko od pasoucího se koně probíhá bitva. Naštěstí se jedná pouze o sportovní zápas v šachu. Zastavujeme se a pozorujeme rozehranou partii. Jedná se

opravdu o sportovní výkon, neboť figurky hráčům sahají nad kolena. Vypadá to, že bílý má nad černým převahu. Tato převaha je asi po čtvrt hodině korunovaná vítězstvím, neboť bílý, zahrán do kouta, čestně přijímá porážku.

Sarajevem se prohánějí pražské tramvaje a je potěšující vidět, že obnova vozového parku, kolejí a trolejí proběhla a opět tímto městem cinkají tramvaje, které také symbolizují mír.

Po návratu domů zrovna Česká televize uvedla polohraný dokument Radima Špačka Mladí muži poznávají svět. Film vznikl v roce 1995 a je točen v Sarajevu. Jímala mě hrůza, když jsem poznával místa, kde jsem se před pár dny procházel. Díky Bohu většina šráků je zacelených. Proto mě polekala zpravodajská úvaha o podzimních volbách v Bosně a Hercegovině, ve kterých se dávají velké šance nacionalistickým silám, které se netají tím, že by rády vyhlásily Republiku srbskou za samostatný stát. Držím jim palce, aby vše proběhlo dobře a země si užívala zaslouženého klidu a míru.

Ráno odjíždíme ze Sarajeva. Nemohu splnit Zdenče její přání a hledat olympijský stadión. Vlastně ani nevím, zda nebyl za války zničen. Před námi je opět dlouhá úmorná cesta vnitrozemím do Chorvatska. Za Sarajevem najíždíme na krátký úsek dálnice, který je zde zprovozněn a dál budován. I to je povzbuzující pro mé melancholické úvahy nad touto zemí.

Bez problému přejíždíme dohodnuté hranice mezi Federací a Republikou srbskou. Země působí sjednoceně, i když na západě vlají vlajky Herceg Bosny, které jsou velmi podobné chorvatským a v Republice srbské jsou vyvěšené vlajky podobné vlajce Srbska. A v Sarajevu vlají státní vlajky a prapory města. Přesto nárazníkové pásmo mezi oběma územními celky Bosny a Hercegoviny již není znát a přejezd z jedné části do druhé je jako za časů Československa, kdy zemská hranice byla označená pouze cedulí.

Slovinsko

Po vstupu do Evropské unie zastavuji na první benzínce, abych si koupil dálniční známku. Po dálnici si to šineme do Lublaně, což je hlavní město Slovinska. Ubytování nacházíme bez problémů a vyrážíme na večerní prohlídku města.

Lublani vládne mohutný hrad, který se vypíná na zeleném kopci nad městem. Městem protéká Lublanice, která za přispění lidí tvoří nádherná nábřeží. Na nábřežích jsou restaurace, které mají všechny zřízené letní zahrádky a vybízejí k příjemnému letnímu posezení. Zřejmě probíhá Lublaňské kulturní léto, jelikož na každém volném prostranství se dějí pouliční divadelní akce s rozdílnou uměleckou úrovní.

Letní Lublaň patří mladým. Jsou všude, na ulicích se baví různými performancemi, v restauracích si pochutnávají na slovinské kuchyni. Ale zároveň mladí vystupují a obsluhují v restauracích. Jsem překvapený svěžím mladým duchem.

Poslední noc jsme se Zdenčou vydrželi ve městě déle a vyjeli jsme turistickým vláčkem na hrad, abychom zjistili, že tam vede i lanovka. Věž hradu je přístupná a určitě za dobré viditelnosti jsou vidět vzdálené vrcholky Alp. Večer je hrad krásně nasvícen. Holt denní prohlídku si dopřejeme při příští návštěvě Lublaně.

Slovinsko není jen Lublaň a Julské Alpy. Slovinský Kras dal jméno všem vápencovým krasům světa. V Krasu se nacházejí takové turistické skvosty, jako jsou jeskyně, hrady a

hřebčín v Lipici. My jsme stačili navštívit v sobotu Postojnskou jeskyni.

Postojna se nachází hodinu jízdy po dálnici na jihozápad od Lublaně. V sobotu po ránu nás zastihla na dálnici kolona, neboť část Evropy se přesouvá na Jadran. Dálniční ukazatele prikazovaly sníženou rychlost a dostatečně včas upozorňovaly na tvoření kolon. Mile mě překvapilo, že většina řidičů dbalo značek, ale našlo se pár výjimek, které kličkovaly mezi popojíždějícími auty a vytvářely konfliktní a kolizní situace. Jako kdyby se toho moře nemohli ti lidé v autech dočkat.

Do Postojny jsme dorazili bez úhony. U pokladny jsme zjistili, že si můžeme koupit celodenní vstupenky, které zahrnují vstup do Postojnské jeskyně, do vivária, kde jsou umístěni jeskynní živočichové, do vzdáleného Predjamského hradu a Podhradní jeskyně.

Tonča se obávala, že tak nabitý program nestihneme a pokud stihneme, nezbude čas na oběd. Její obavy byly naprosto liché. Začali jsme prohlídkou vivária, neboť prohlídka jeskyně je organizovaná a začíná přesně ve 12. A naše hodinky zatím ukazovaly 11.30. Ve viváriu je největším lákadlem obojživelník macarát jeskynní. Macarát se opět vrátili i do Postojnské jeskyně. A ve viváriu jsou odchycení jedinci pouze na dva měsíce a pak je vymění za jiné. Živočich je slepý, neboť v jeskyních zrak nepotřebuje. Prý se dožívá sta let. Nesmí se fotit bleskem, neboť i při své slepotě mu to nedělá dobře. Já jsem fotky pořídil z informačních panelů, abych jim neublížil.

Poledne v tom okamžení a my vstupujeme do chladného jeskynního komplexu. S námi tam vstupuje odhodlaně asi dalších 200 návštěvníků. Nasedáme do elektrického vláčku a poměrně rychle prosvístíme dva kilometry nádhernými velkými podzemními síněmi. Letní oblečení není zrovna nejlepší, ale nemám problém s regulací teploty a chladné klima mi nevadí. Po výstupu z vláčku si nás průvodci třídí podle jazyku. Ne že bychom podstoupili

prohlídku ústní dutiny, ale třídění je podle jazyku výkladu. Francouzština, italština, němčina nás nechávají chladnými, u angličtiny je nejpočetnější skupina, a tak se dereme dopředu, kde je výkladovým jazykem slovinština.

Dozvídáme se, že focení krápníků škodí a přemírou blesků zezelenají, či zčernají. Na konci fantastické prohlídkové trasy je umožněno si krápníky nafotit, neboť jsou už lidskou neukázněností stejně poškozené. Pěší prohlídka byla dlouhá jeden kilometr a rozhodně nebyla náročná. Zpět k východu nás opět vysokou rychlostí odváží vláček. Denní světlo vidíme po 90 minutách a přechod z konstantních 8 °C do venkovních 35 °C je trochu šok.

Po obědě vyrážíme k Predjamskému hradu, který je od jeskyně vzdálený 9 km. Silnice končí přímo v Predjamě a k hradu je to už jen kousek. Hrad stavitelé zasadili do jeskynního komplexu a je ze tří stran chráněn skálou a převisy.

Prohlídka jeskyně začíná za 30 minut, tak s Pavlem vyčkáváme. Zdenča s Tončou jdou do hradu, protože prohlídka další jeskyně už je pro ně nezajímavá. Velice se s Pavlem podivujeme, když děvčata po půl hodině mají prohlédnutý hrad a jdou s námi do jeskyně. Zde je turistický provoz o poznání slabší. Také jsou jen dvě jazykové skupiny: početná italská a naše v angličtině.

V této jeskyni, kde vstup je hluboko pod hradem, není takový chlad a pořádně se zapotíme, neboť trasa neustále stoupá. Ke konci prohlídkové trasy narazíme na pár netopýrů,

kteří zde spí. Z jeskynního labyrintu vystupujeme vysoko nad hradem. Proto ty neustálé schody v jeskyni nahoru. Od průvodkyně se dozvídám, že byla v květnu v Praze a že ji Praha okouzila. Lichotí mi poslouchat ódy na mé rodné město.

S Pavlem jsme se vypravili do hradu na prohlídku, zatímco děvčata šla do nedaleké restaurace na kávu. Hrad jsme prolezli úplně celý a zkonstatovali, že musel být určitě nedobytný, zvláště bylo-li původní jádro hradu v jeskyni.

Slovinsko na mne zapůsobilo velmi dobře a rád bych se sem ještě někdy vrátil. Jak do hlavního města, tak i do Krasu a možná bych nepohrdl ani Julskými Alpami.

Nás už však čekala cesta domů, do Prahy. Po dálnici se jede rychle a jediný úsek, kde není dálnice, je přes hranici rakousko-českou. Najednou se však na dálnici objeví značka omezující rychlost na 100 km/h, pak na 80 km/h, následuje 60 km/h a korunuje to značka 40 km/h. Objevila se před námi slovinsko-rakouská hranice. Proboha, co tu ještě straší. Vždyť Rakousko i Slovinsko jsou členy Evropské unie i Schengenu. Inu, to

jsou Rakušané. Každého, kdo má nerakouskou espézetku, odklánějí do odstavného pruhu. Policista nahlédne do vozidla a blahosklonně pokyne, že můžeme pokračovat.

Po dálnici dorazíme až do Vídně. Nikdo z nás Vídeň nezná, tak se intuitivně snažíme trefit střed města. Pro mne středem je dóm svatého Štěpána. Auto parkujeme nedaleko Ringu, což je vnitřní městský okruh, a ke Štěpánovi docházíme pěšky. Však celé centrální náměstí je vyhrazeno pouze pěším a koňským povozům.

Katedrála je dominantní a má pro fotografie stejnou záludnost jako ta pražská. Z blízkosti se nedá dobře nafotit. Neodolali jsme prohlídce interiéru, ale jelikož je zde hodně turistů, stačí mi jen letmé nahlédnutí.

Když jsem však ve Vídni, musím si dát pravý vídeňský řízek. Zdenča a Pavel se ke mně připojují. Ač řízek není pro mne pochoutka, musím uznat, že ve Vídni ho osmažit umí.

Cesta z Vídně utíká poměrně rychle a všichni se těšíme domů. Opět snížená rychlost a neodstraněné bariéry nás upozorňují, že překračujeme poslední hranici, a to rakousko-českou. Již z dálky nás vítá nádherně nasvícený mikulovský zámek.

Po R52 dorazíme do Brna a po drkotavé D1 jedeme ku Praze. Třebaže je neděle odpoledne, dálnice je prázdná. Pondělí a následné úterý jsou totiž státní svátky, proto ta skvělá průjezdnost na nejstarší české dálnici. To už se vynořuje silueta pražského Jižního Města a my jsme v pořádku doputovali domů. Ta zapálená svíce a vroucí modlitba v Rilském klášteře se bohatě vyplatila.

